

HET STEENUILTJE

SEIZOENBLAD IVN MUNSTERGELEEN

Vergeten Groente?
Historische landbouw

BELEEF DE NATUUR!

De beginjaren van het Steenuiltje.

De eerste redactievergadering van het Steenuiltje vond plaats in de Chorushoeve waar voorheen het Samenlevingsopbouworgaan Westelijke Mijnstreek gevestigd was. Jo Beckers was bij dit orgaan werkzaam.

In die tijd was de heer G. Kleinen, woonachtig in de Kleine Kommel, de eerste voorzitter van onze IVN afdeling, Jo Beckers de eerste secretaris, Ed van de Ende eerste penningmeester en Hub Mulders de Natuurwachtleider. Bij de opstart van de zelfstandige afdeling diende uiteraard ook een contactblaadje te verschijnen. Er moest dus een naam bedacht worden. Omdat er in onze omgeving veel Steenuiltjes voorkwamen en de uil als symbool voor alertheid staat was de naam snel gevonden.

Ed zorgde voor de omslag. Er werd een linoleumsneede van een steenuiltje gemaakt ter grootte van een A4. Dit werd met inkt ingesmeerd. Weldra kwam de huiskamer van Ed vol te liggen om de gedrukte pagina's te laten drogen.

Alleen was er een probleem: van het steenuiltje werden de contouren en bijvoorbeeld de snavel en de veren met de guts uitgesneden. Daardoor bleven deze lijnen bij de afdruk wit als op het negatief van een foto. En zo was het steenuiltje te zien totdat, in 2013, Drukkerij Pasklaar van het negatief een positief maakte; dit siert nog steeds de omslag van het huidige A4-blad.

Het typewerk verzorgde Milly, terwijl Hub de tekeningen uitkraste op het stencilpapier.

Ook deze werkzaamheden vonden plaats in de Chorushoeve.

Kort daarna werden Jan Roberts en Tjeu Raets door Jo Beckers benaderd met de vraag om de eerste redactie te willen ontlasten, mede omdat deze redactieleden ook vele andere taken hadden binnen het bestuur en bij de aanleg van de heemtuin.

Uiteraard waren Jan en Tjeu bereid vanaf dat moment de redactie te vormen.

Na het redactioneel werk hebben zij regelmatig moeten afzien bij het stencillen, sorteren en nieten van het Steenuiltje.

Dikwijls ging dit gepaard met geknoei van stencilinkt met gevolg zwarte vlekken op het papier, pagina's scheef geprint, haperende machine of te weinig inkt! Maar ondanks alle kleine tegenslagen en mankementen aan apparatuur hebben zij onderling veel plezier gehad tijdens hun werkzaamheden.

Het stencilwerk vond eerst plaats op de zolder van het (voormalige) gemeentehuis van Munstergeleen en vanaf 1 januari 1982, na de gemeentelijke herindeling, bij Jan Roberts thuis eerst in Munstergeleen en in 1983 na zijn verhuizing in Limbricht. Het typewerk nam Margo Roberts voor haar rekening.

Na de gemeentelijke herindeling werd ons een tweedehands stencilmachine en een idem inbrandapparaat ter beschikking gesteld. Ook wist een lid van onze afdeling bij DSM een stevige tafel voor de stencilmachine te "versieren".

Op de foto zien we van links naar rechts Hub Mulders, Jo Beckers, Ed van de Ende, Har Dukers, Milly Mulders, Mariet Dukers en Irene van de Ende.

Om het de bezorgers gemakkelijk te maken werd de naam van het IVN-lid op de voorpagina van het Steenuiltje geschreven. Later werd gebruik gemaakt van stickers. De verzendlijst kregen we van de secretaris, destijds Dré Liedekerken.

Wilke Nijsten nam de bezorging bij de leden woonachtig in Munstergeleen voor zijn rekening. Jo Heine-mans deed dat bij leden uit Sittard en Hub Caris bij de leden uit Puth en Schinnen.

Na het overlijden van Tjeu Raets heeft Fons Peterman de redactiewerkzaamheden overgenomen. Tot 1985 is Jan Roberts redactielid geweest.

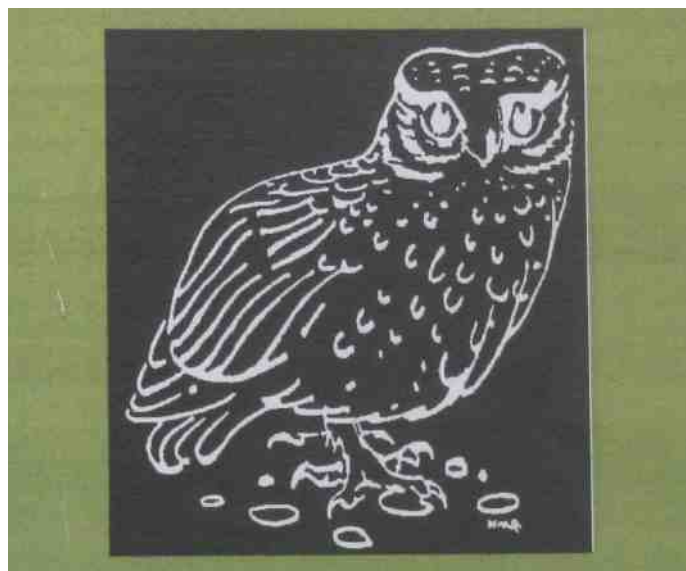
De enige herkenning met de uitgave van thans met vroeger is dus de tekening van het steenuiltje op de voorpagina van het huidige nummer.

Jan maakt het Bestuur en de huidige redactie een groot compliment met de uitgave van het Steenuiltje in de huidige nieuwe vorm.

Vergeleken met de allereerste uitgave in de 70er jaren van de vorige eeuw is de vooruitgang mede geholpen door alle hedendaagse mogelijkheden enorm!

De huidige jaargang, de 42ste, heeft een mooi formaat, uitstekend papier en is in kleur, waarbij vooral de foto's mooi tot hun recht komen!

Het moet thans voor de redactie een genot zijn om na hun "huiswerk" telkens zo'n prachtig exemplaar van de drukker terug te zien.

Het lang gebruikte 'negatief' van het steenuiltje

HET STEENUILTJE

Voorwoord

De betere zichtbaarheid die we na hebben gestreefd met de keuze van een A4-blad in kleur begint vruchten af te werpen. Van verschillende kanten bereiken ons lovende reacties. Vooral de kwaliteit van de foto's wordt geroemd. En dat heeft voor dit nummer weer geïnspireerd tot extra kijkgenot voor u door middel van fotoverslagen van onze vrijwilligersexcursie, op de laatste zaterdag van augustus, naar de Historische Groentetuin in Rijkel, pittoresk gelegen aan de Maas in de gemeente Beesel. Die excursie stond uiteraard in verband met het Feest der Vergeten Groentes in de Heemtuin een week later. Frans Riga maakte van beide gebeurtenissen prachtige fotocollages (foto's aangeleverd door diverse mensen) die u kunt bewonderen op blz 5. Een genot om te zien en niet door een tekstverslag te evenaren.

Ook trof het gelukkig dat Rien de Groot uit Best meeliep met de Kroedwösjwandeling op 12 augustus. Hij leverde prachtige verhalen aan met foto's, mooi passend bij de historische landbouw die op 23 augustus tot leven werd gewekt in het Absbroekbos: Nostalgische beelden werden door mensen die kind waren in de jaren '50 met genoeg digitaal vastgelegd.

Het doet ook plezier te kunnen melden dat dit nummer van Het Steenuiltje gedrukt wordt in een oplage van 205 exemplaren. Dat kan altijd meer, want hoe meer betrokkenheid van de mensen in de omgeving des te beter. Gaat u dus gerust verder met het maken van reclame. Op dit moment zijn we al erg blij met de toevloed van nieuwe donateurs.

Het in elkaar zetten van zo'n seizoensblad kost veel tijd. Het scheren van heggen schiet er soms bij in. Daarom is alle hulp welkom, zowel voor het een als voor het ander. Natuurlijk kost het ons ook geld. Wij ontkomen er niet aan om straks, als we een jaargang hebben vol gemaakt, de balans op te maken en te kijken of de middelen toereikend zijn om op deze manier door te gaan.

De nieuwe look van het blad heeft Jan Roberts, die lang geleden deel uitmaakte van de redactie geïnspireerd tot een terugblik op dat verleden. Als vervolg op zijn beschouwing hebben we besloten de jaargang en het nummer voortaan op de voorkant te zetten.

INHOUD

- 2 Beginjaren Steenuiltje - Jan Roberts, m.m.v. Hub Mulders & Ben Bongers
- 4 Esdoornvleugels & Tuinweetjes - Toos van der Vring
Feest der Vergeten Groentes - Ben Bongers
- 5 Fotocollages - Frans Riga
- 6 Regiowandeling 2 - Hub Mulders
Regiowandeling 3 - Ben Bongers
- 7 Oeroude levensvormen 1 & Herfst, tijd voor spinnen? - Lex Vlieks
- 8 Treures - Hermie Stoelwinder
- 9 Natuurgidsencursus - IVN-regio
Verse natuurgids - Jos Diederer
- 10 Historische landbouw - Ben Bongers
Wanneer de rogge twee kontjes hoog was - Rien de Groot (+ foto's), Best
- 9 & 13 Haiku's van Hermie Stoelwinder
- 12 Kroedwösj - Ben Bongers
- 13 Nieuwe donateurleden
- 14 Activiteiten komend seizoen - verzameld door Lex Vlieks
- 16 Zo. 8 juli, insectenexcursie & Twee neefjes - Lex Vlieks
- 18 Bestuur

COLOFON

Het Steenuiltje is het seizoensblad van IVN Munstergeleen en verschijnt bij het aanbreken van lente, zomer, herfst en winter. Met de redactie van Bladgroen, contactblad van IVN Sittard-Geleen, wordt samengewerkt en kopij uitgewisseld.

De **gezamenlijke** redactie wordt gevormd door Hermie Stoelwinder, Toos van der Vring, Peter Munten, Lex Vlieks en Ben Bongers.

Redactieadres: Ben Bongers, Parallelweg 2A, 6136 AN Sittard. T: 046 4522685 / 06 48229041; E: b.j.j.m.bongers@home.nl

Feest der Vergeten Groentes

Had u gedacht dat je van spruitjes caramelsnoepjes kunt maken of van tuinbonen een pesto om op toast te smeren? Of dat je voor bij de koffie ook eens rabarberflapjes kunt maken en snijbiettaart als lunchgerecht? En dat je van alles kunt doen met rode bieten, rettich en aardperen? Deze en andere groentesoorten, tot limonade, jam, taart, soep, salade of sausje verwerkt maakten de themadag van 6 september in de Heemtuin inderdaad tot een feest en een nooit vermoede of eerder ervaren streling van de tong.

140 bezoekers passeerden de poort, veel gezinnen met kinderen, zodat we ertoe hebben bijgedragen dat de vergeten groentes in ieder geval voor de komende generatie zijn gered van de vergetelheid.

Zelfs van over de grens, helemaal uit Maasmechelen, kwamen de bezoekers. Zij waren lyrisch over het spruitjessnoepje en over de vriendelijkheid en de toewijding waarmee al dat lekkers werd gepresenteerd: "En dat voor énen euro!" Ze wilden het nog niet eens hebben over de paradijselijke omgeving en de sfeer daar in de Hondskerk. "Zo'n combinatie van dingen, da' vindt gij bij ons in België nie!" – Maar ze hadden wel een 'nickske' die Claris is in St. Truiden waar de kloostertuin ongetwijfeld overeenkomsten vertoont met de Heemtuin.

"Nemen jullie ook een receptenboekje mee als aandenken?" – "Niet alleen als aandenken, maar ook om na te maken, subiet!"

"Zal ik een foto van jullie maken?" – "Nee een fotoke hoeft niet; awel, als gij van de televisie waart, dan zouden wij wel ja hebben gezegd."

Naast de verkoop van lekkere dingen, die helemaal op gingen, waren er de rondleidingen, de workshops, de zaadbommetjes en de receptenboekjes. Van de laatste, vakkundig samengesteld door onze herboriste, Joke van der Steen, ging meer dan de helft op, dus haast u als u er nog een wilt hebben: voor 2 euro verkrijgbaar in de Heemtuin.

Feest ook om te zien

Esdoornvleugels

Wie kent ze niet, de gevleugelde zaadjes van de esdoorn die als helikoptertjes door de wind worden meegevoerd? Het mysterie van de wentelende zaden is opgehelderd door onderzoekers van de Wageningen Universiteit.

Zij ontdekten dat het draagvermogen van ronddraaiend zaad toeneemt door een tornadoachtige luchtwerking bovenop de zaadvleugel.

Op die manier kunnen de zaadjes een relatief lange afstand afleggen in de lucht.

De aanwezigheid van de 'mini-tornado' verlaagt de luchtdruk boven het esdoornzaad en zorgt ervoor dat de vliegprestaties van roterende zaden twee keer hoger is dan die van dwarrelende zaden. Opmerkelijk is dat ook insecten, kolibries, en vleermuizen dit principe benutten. Als ze in de lucht stilhangen ontstaat boven hun vleugels eveneens een kleine wervelwind.

Tuinweetjes

- De meeste lentebollen, met uitzondering van hyacinthen en tulpen, plant u liefst al in september. Postorderbedrijven hebben meestal een grotere keuze aan bollen dan tuincentra en de kwaliteit is meestal goed. Zorg vooral voor bollen die vast kunnen blijven staan en geschikt zijn voor verwildering zoals krokus, winterakoniet, sneeuwkllokjes, scilla's en blauwe druifjes.

- Dahlia's staan nog in volle bloei. Verwijder zoveel mogelijk de uitgebloeide bloemen. De bloemen die nog komen worden hierdoor groter.

- De beste methode om aan bloeiende wilde planten te komen zoals toorts, teunisbloem, havikskruid, knoopkruid of margrietten is het verzamelen van het zaad en dit in de tuin uit te strooien. Veel wilde planten zijn nu uitgebloeid en hebben zaad gevormd.

- Tuinpionen kunnen jarenlang op dezelfde plaats blijven staan maar soms is het nodig om ze te splitsen of te verplaatsen. Dan is dat nu de ideale periode.

- Plant ze niet te diep, anders kan het een paar jaar duren voor ze opnieuw.. in bloei komen.
- Als er in de herfst veel blad in de vijver is gewaaid moet de vijver worden schoongemaakt. Om dat te voorkomen is het beter om over de vijver een paar weken een vogel-afweernet te spannen en zo het blad op te vangen.

Rijkkel, historische groentetuin
(vrijwilligersuitstapje 29 augustus 2015)
(collage van Frans Riga)

Heemtuin 6 september 2015,
Feest der Vergeten Groente
(collage van Frans Riga)

Regiowandeling 2 Bijzondere Bomen in en rond het Kasteelpark te Amstenrade

Marly Beursgens (gids in opleiding) en haar partner Harrie Hermens heetten op zondag 28 juni 54 wandelaars welkom in het Kerkenlaantje. Zij gaven uitleg wanneer een boom als "monumentaal" betiteld kan worden. Als voorbeeld gebruikten ze de oude beukenboom naast de kerk op het oude kerkhof. Middels de omtrek en hoogte werd de ouderdom bepaald. Minder fraai is het gesteld met de oude kastanje-bomen aan het laantje. Om het uitzicht van de kerktoeren niet te belemmeren vond de pastoor (zo'n honderd jaar geleden) dat het nodig was om deze te knotten. Gevolg is dat ze gevoelig zijn voor diverse ziektes.

Om een goed beeld te krijgen van het park maakte men in twee groepen een omgang om het park. Het eerste gedeelte ging langs een oude ommuring, om vervolgens via romantische paadjes in de tuin te belanden. Het Kasteelpark wordt gekenmerkt door de vele monumentale bomen. Het grootste deel van het park is aangelegd tussen 1810 en 1820. Het heeft een typische Engelse landschapsstijl. Vanaf het kasteel zijn er twee zichtlijnen. Hierin zijn - voor die tijd - veel zeldzame soorten bomen verwerkt. In het noordwestelijk deel komen we oude platanen en beuken tegen. In het midden van de tuin vooral conifeerachtige, zoals de mammoetboom, diverse soorten pijnbomen en een Libanonceder. Deze laatste heeft enkele jaren geleden het loodje gelegd. Een deel daarvan is verzaagd als boomschijf. Ze geeft tegenwoordig belangrijke informatie over het wel en wee van de omgeving.

Met een hoogteverschil van 16 meter komen we op het hooggelegen deel van de tuin aan de westelijke zijde. Een doodsheidenboom omringd door oude taxussen zorgt voor een typische sfeer. In de directe omgeving staat de pimpermoot. Van de pitten maakten de nonnen rozenkransen. Na een bezoek aan de binnenplaats van het kasteel, kwamen we aan het einde van een geweldige wandeling.

Hub Mulders.

Rotunda met aan de overkant een machtige treures

Regiowandeling 3, Monumentale Bomen, Kasteelpark Elsloo

30 augustus was een zonovergoten zondag. Rond de veertig deelnemers hadden zich verzameld op de 'rotunda' (het woord 'rotonde', dat er vandaan komt, associëren we intussen met druk verkeer, dus laten we maar terugkeren naar het oorspronkelijke woord) voor de kasteelgebouwen. In twee groepen gesplitst gingen we het park door en de Maasberg op, 60 m omhoog, langs plaatsen waar onder en tussen de monumentale bomen nog van alles wordt vermoed wat teruggaat tot vroegere tijden tot aan de bandkeramiekers toe. De monumentale bomen die we zagen zijn merendeels geplant door de laatste adellijke familie die er gewoond heeft, de graven De Geloës.

We zagen een machtige, over de Hemelbeek heen hangende treurwilg met maretak; leerden dat paardekastanjes winderigheid bij paarden tegengaan; dat tulpenbomen door de indianen 'kanobomen' werden genoemd (de reden is duidelijk); dat bij de oorspronkelijke aanleg van het park rekening was gehouden met kleurenvariaties; dat nieuwe ideeën van tuinarchitecten de dood kunnen veroorzaken van een populatie beuken; dat taxussen in de Middeleeuwen nagenoeg zijn uitgestorven door de wapenindustrie (er werden bogen van gemaakt – intussen weer vele monumentale exemplaren te zien); dat de leeftijd van de oudste eik in het park wordt geschat op 350 jaar; en verder kwamen de bijzondere geologische gesteldheid en waterhuishouding van het gebied ruim aan bod.

De uitleg werd voor beide groepen als stage-opdracht verzorgd door natuurgidsen in wording van eigen bodem, de Westelijke Mijnstreek. Hulde aan Marjo Dullens en Margriet Roberts!

In de botanische tuin bij het home van IVN Elsloo en alweer een monumentale Ginkgo biloba stond de koffie klaar met lekkere wafels.

Veel deelnemers namen zich voor deze wandeling het volgende voorjaar nog eens over te doen als de bomen in bloei staan.

Oeroude levensvormen 1

In de komende afleveringen van Het Steenuiltje zal Lex Vlieks dieren en planten beschrijven, die gevonden worden als fossielen en als nog levende wezens.

Als eerste komt de zee-egel aan de beurt. We vinden verschillende versteende exemplaren in de vitrinekasten in het IVN Home aan de Molenstraat. Deze fossielen stammen grotendeels uit onze omgeving. Het zijn zowel zee-egels uit de mergellagen als uit de kiezelbedden van de Tevenerheide. Hun leeftijd verschilt omdat ze in verschillende perioden geleefd hebben.

De exemplaren die we nu op het strand vinden zijn in principe hetzelfde gebouwd. Ook hebben ze gemeen met hun fossiele voorvaders dat ze leeggegeten zijn en dat alleen hun extern skelet is overgebleven. Kenmerkend voor alle soorten zijn de vijf (vaak dubbele) rijen stekels. Bij de fossielen zijn zij te zien als rijen gaatjes of pukeltjes. De stekels zijn meestal verloren gegaan. Losse versteende stekels worden ook regelmatig gevonden.

De mond zit aan de onderkant van de zee-egel en de anus bovenop of aan de achterkant, dat varieert per soort.

De fossielen variëren in grootte van 1 à 2 millimeter tot exemplaren met een basis van meer dan 10 centimeter. Er zijn ontzettend veel soorten (een exact cijfer heb ik niet gevonden).

Van de levende soorten (+ 800 wereldwijd) komen er 4 voor aan de Nederlandse kust.

Mooie kleurrijke levende exemplaren zijn te zien in aquaria van dierentuinen en zeeaquaria.

Herfst, tijd voor spinnen??

Vooral in de herfst zien we mooie ronde webben met middenin een spin met een kruis op de rug. Tenminste dat denken we meestal.

Lang niet alle spinnen in die webben zijn Kruisspinnen met de mooie naam *Araneus Diadematus*.

De groep wielwebspinnen bestaat in Nederland uit meer dan 65 soorten. Van deze groep is de Herfstspin de meest voorkomende wielwebspin. Al deze soorten hebben met elkaar gemeen dat ze een wielweb maken, logisch eigenlijk de naam zegt het al. Niet alle webben hebben dezelfde vorm, maar bestaan wel uit spaken en een rondgaande draad. Het web is meestal heel regelmatig opgebouwd. Dat is te danken aan 2 van de 8 poten. De spin maakt handig gebruik van 1 poot die de maat bepaald van de afstand tussen een al vastgemaakte draad en de plek waar de volgende draad vastgezet moet worden. De andere poot geleidt de draad vanuit de spintepel naar het aanhechtingspunt. Zo ontstaat het mooie regelmatige patroon van een web in wielvorm. Dat web wordt overigens van

buiten naar binnen voorzien van de rondgaande draad. Sommige webben hebben heel opvallende kenmerken zoals van de wesp- of zebraspin. In dat web zijn boven en onder het middelpunt dikke zigzag patronen te zien. Ook de stand van het web kan variëren tussen verticaal en bijna horizontaal.

Lang niet alle spinnen maken een wielweb. Er zijn heel wat verschillende vormen in de bouw van een web. Er zijn zelfs spinnen die geen web maken, maar actief op jacht gaan naar hun prooi.

In die zin zijn spinnen, die hun prooi vangen door middel van een web, vrij passief. Zij wachten (vaak lang) op een dier dat in het web blijft hangen. Is het slachtoffer eenmaal in het web, dan volgt een bliksemsnelle actie. De spin bijt de prooi en het vergif (tevens spijsverteringssap) doet snel zijn werk. Soms wordt de prooi nog helemaal ingesponnen. Daarna wordt het slachtoffer leeggezogen.

Treures

Als je over de boogbrug bent gelopen
en onder de poort door,
kom je op een ruim binnenplein,
beklinkerd met afgeronde keien.
Je kijkt recht tegen de Treures aan,
Fraxinus excelsior 'pendula'.

Een stevige, rechte stam,
bescheiden bekabeld.
Er ontspringen drie dikke hoofdtakken
uit zijn kruin.
Ze groeien omhoog en omlaag,
bochtig en hoekig,
waarbij de buitenste takken vooral omlaag vallen.
Je waant je in een prieeltje, vandaar
de bijnaam Prieles.

Ergens zit een uitgehakt rond gat; spechtenwerk?
De spitstoelopende blaadjes zijn samengesteld,
meestal 7 tot 9 bladeren aan een steel,
maar ook, speling der natuur, 6 tot 11 blaadjes
hebben we geteld.
De zaden bungelen al in trosjes,
bijna klaar om weg te waaien.
Er liggen er al op de grond,
tussen de sigarettenpeuken.
Zelfde kleur, andere vorm.

We lezen de inscriptie op het stenen zuiltje:
woorden in Latijn en Nederlands.
Een chronogram gemaakt door
een creatieve kenner.
De boom is geplant in 1880,
ter gelegenheid van de geboorte van
prinses Wilhelmina.
Een dikke eeuw ziet deze boom mensen en dingen
komen en gaan.
Alles verandert, maar deze Wilhelminaboom
blijft staan.

Licht, lucht en ruimte
en genoeg water om zich te voeden,
een hekwerkje om hem te beschermen
en twee lampen om hem te verlichten.
Deze monumentale boom wordt gekoesterd.
Zodat we er nog wel een eeuw van
kunnen blijven genieten.

Jos Dieren behaalde op 16 mei jl. zijn Natuurgidsendiploma - Proficiat!

Natuurgidsencursus goed op weg

De 23 enthousiastelingen die 2 februari van start zijn gegaan met de Natuurgidsencursus Westelijke Mijnstreek 2015-2016, zijn inmiddels goed op weg naar hun Natuurgidsendiploma. Ongeveer éénderde van de lessen is achter de rug en alle cursisten zijn heel druk met het bestuderen van hun 'eigen plekje' en het volgen van een stage bij hun IVN-afdeling naar keuze.

Ook financieel staat de Natuurgidsencursus nu stevig in de schoenen, dankzij bijdragen van IVN district Limburg, het Regiofonds en het NME-fonds van IVN Nederland, subsidies van de gemeente Stein en Beek en een gulle gift van de Rabobank Westelijke Mijnstreek.

Het is de bedoeling dat de cursisten in juni 2016 de eindstreep passeren.

Op een schitterende juni-avond in De Boschhoek van IVN Stein leerden de cursisten van alles over 'diersporen' van docente Tineke de Jong.

Verse natuurgids

Mijn belangstelling voor de natuur was mijn basis om te starten met de natuurgidsencursus. Tja, 1,5 jaar cursus in 47 dagdelen is toch iets om te plannen tussen thuisfront en je werk. De informatieavond in het Jekerdal gaf de juiste inhoud van de cursus weer waarbij ik me dan ook gelijk heb ingeschreven.

IVN Natuurgidsencursus in samenwerking met het CNME. Bij aanvang werd de cursus in een aantal blokken ingedeeld wat een doeltreffende invulling bleek te zijn. Persoonlijk heb ik het meeste genoten van mijn eigen plekje. Iedere cursist heeft een eigen plekje en moet deze 4 seizoenen waarnemen en opdrachten uitvoeren. Mijn plekje is het Absbroekbos vanaf de Pater Karel kapel tot de Middenweg. Het Absbroekbos is een in ontwikkeling zijnde bos, aangelegd op voormalige landbouwgrond tussen Munstergeleen, Sittard en Geleen langs de herstelde loop van de Geleenbeek. Als kind kwam ik hier al met mijn ouders en mijn broer. Helaas zijn mijn vader 1993 en mijn broer 1975 te vroeg heen moeten gaan van ons om dit nog mee te kunnen maken. De besproken cursuselementen kon ik goed toepassen en onderzoeken op mijn eigen plekje. Zo ontdekte ik dat de grond niet alleen uit "Pratsch en Sjein" bestaat maar vele prachtige schatten herbergt. Het cursusteam wist ons iedere keer weer opnieuw te triggeren om op pad te gaan en de BOEL te onderzoeken en alles voor je zelf duidelijk te maken.

Ook mocht ik lid worden van een IVN-afdeling en koos hiervoor IVN Munstergeleen. Al snel leerde ik dat het een geweldige tuin is met prachtige elementen en een geweldige vogelkijkwand. Hub, Jo en Ben hebben me hierin begeleid en bijgestaan met allerlei zaken. Hiervoor nogmaals mijn dank.

Als wandelbegeleider verzorg ik al jaren wandeltochten voor NWWL en misschien moeten we maar eens peilen of we hiermee tot samenwerking kunnen komen. Een beverexcursie gaf ik vanuit Kasteel Elsloo omdat dit mijn lievelingsdier is. Vanuit de beverwerkgroep Stein volgen we ze met regelmaat en struinen we langs de Grensmaas met regelmaat op zoek naar deze landschapsingenieurs. Ook goed en leuk dat je netwerk steeds groter wordt waarbij je heel veel kennis zomaar aangereikt krijgt.

Tijdens de cursus heb ik ontdekt dat je veel aangeboden wordt waarbij je zelf een keuze moet maken wat bij je past. Een encyclopedische kennis is leuk maar niet nodig. ERVAAR en geniet. Persoonlijk ben ik een generalist met een voorkeur voor Bevers, Bomen en Buizerds – de laatste in het bijzonder, maar die staan voor Roofvogels in het algemeen.

Gerijpte zaden

Goudbruin met een vleugeltje

Brengen nieuw leven

Historische landbouw in het Absbroek met spoorlijn en Absbroekbos op de achtergrond

Historische landbouw in het Absbroekbos

Op zondag 23 augustus werd gevierd dat het Absbroekbos, na 10 jaar grond aankopen, bos aanplanten, oude paden herstellen en nieuwe aanleggen, nu klaar is. Maar goed dat – in tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden – niet alle 70 hectaren tussen Munstergeleen en Geleen bos zijn geworden, maar voor meer dan de helft ook hun waarschijnlijk eeuwenoude status van weide- en akkerland hebben behouden. Dat geeft de broodnodige variatie in het landschap, de flora en de fauna en maakt fraaie vergezichten mogelijk die ook nog eens wisselen per seizoen. Het plaatje werd helemaal compleet door de inzet van Belgische trekpaarden die ploeg en zelfbinder heen en weer (of is/was het 'op en af?') trokken, wat bij menige toeschouwer jeugdherinneringen opriep.

Aan deze geslaagde activiteit van Natuurmonumenten en gemeente Sittard-Geleen koppelen we graag het hierna volgende verhaal van Rien de Groot uit Best, die mee liep met de Kroedwösjwandeling van 12 augustus jl.

In lokaal 113 van het Bisschoppelijk College St. Josef (1908-1987) aan de Parklaan, Sittard, hing deze foto. Die bleef na de verhuizing van de school naar het Limbrichterveld bewaard. Binnen afzienbare tijd beleeft niemand meer het gevoel van nostalgie dat ze nu nog oproept.

Wanneer de rogge twee kontjes hoog was

Rini de Groot uit Best liep op 12 augustus mee met de kroedwösjwandeling.

Op www.bhic.nl/uden vertelt hij over zijn jeugdervaringen op het Brabantse land. Het onderstaande verhaal past mooi bij het thema 'historische landbouw'. De foto's zijn ook van hem.

Augustus werd de Oogstmaand genoemd. Jonge paartjes hadden er naar uit gekeken wanneer het graan twee kontjes hoog was (daar bestaat zelfs een songtekst over). Maar het was altijd: vóór de donker thuis! De geur tijdens de bloei en nu het landschap met het golvende graan en de wind, was als de golvende zee.

Nu zijn de akkers oerwouden van maïs en dat heb ik de afgelopen dagen gemerkt: tientallen kilometers moest ik afleggen voor enkele korenaren, die nodig waren voor het maken van een kroedwusj

Handmatig maaien: met pikhaak en zicht

Thuis uit de nachtdienst bij Philips vond ik het zonde om in bed te stappen en ging er op uit om de - toen normale - plaatjes vast te leggen. Nu precies vijftig jaar geleden maakte ik foto's van Hein van Duinhoven met zijn vrouw, bruin gebrand door de zon, op Buurtschap Kooldert handmatig bezig met de oogst.

's Avonds kwamen de zoons thuis en zij spanden het paard in. Het koren en vooral de rogge was veel hoger, vooral dat groeide op de zandgrond. Het stro werd gebruikt bij het dakdekken, maar ook de Strohulzenfabriek in Uden had belangstelling. De boer teelde rogge, haver en tarwe.

Thuis hadden we meestal een perceel met koren en lieten het door een boer maaien. Het koren was voor het roggebrood en voor het varken. Het stro werd gebruikt voor in de geiten- en varkensstal en het was nodig bij het afdekken van de buiten opgeslagen aardappels. De gedorstte rogge werd later op de zoldervloer uitgespreid om te drogen.

In de oogsttijd werden we als kind op het korenveld ingezet, bij het binden van de gârven, voorzien van een wis. We waren gekleed in een korte broek. Het harde roggestro kraste flink op je huid, het haverstro

Maaïen met één paardekracht, nog voordat de zelfbinder werd ingezet

was veel zachter.

Bij de oogst achter het Retraitehuis, bracht Moeke 's middags op de fiets boterhammen met drinken, in het grijze emaille kèenneke, nadien gezeten tussen de schoven, gelijk het schilderij van Julien Dupré.

Roggestro werd in verband met de lengte daarom voorzien van twee wissel. Daarna werden de gârven voor het drogen met 4 tot 6 bij elkaar gezet. Die vormden dan een gaast, die werd ook voorzien van een wis. Bij regenweer schuilden we onder zo'n opgezette gaast.

Was de oogst droog dan werd het op de wagen geladen om in de buurt van het korenveld een mijt op te richten, het dak of pet genoemd, werd soms verzwaard met een karrenreep.

Gaast opzetten

Daarna was het: "arenlezen": de op het korenveld nog aanwezige halmen/aren oprapen en staken die in de aanwezige gârven. De Franse schilder Jean Francois Millet heeft de arenleessters op doek vereeuwigd.

Mijn broer ontdekte dat, wanneer we tarwe fijn kauwden en aanvulden met een pepermuntje, we kauwgom hadden, nu wist ik wat kauwgom was. Voor surrogaat koffie brandde Moeke in de oorlog rogge in de koekenpan op de kolenkachel.

Was het korenveld leeg, dan was er voldoende plaats om de vlieger op te laten.

Met blote kindervoetjes over het stoppelveld

Na enkele dagen drogen wordt de oogst van het veld gehaald, maar niet zoals in de Bijbel staat: "in schuren opgeslagen".

Er werd op de akker een mijt gezet. Als vervolg op het verhaal "Wanneer het Roggeveld twee kontjes hoog is".

De gaffel werd in enkele gârven gestoken en op de platte wagen gelegd. Op de foto's is ook het lange roggestro te zien. Vervolgens werd de geladen wagen meestal naar het begin van de akker gereden voor het oprichten van de mijt.

Hierboven zijn Toon Rovers en zijn zoon Adriaan bezig met het opladen van de oogst, een logé als begeleider van het paard. De plaatjes heb ik meer dan vijftig jaar geleden genomen op de buurtschap Maasstraat. Het is ondertussen woonwijk Hoog Zog-

Kroedwösj

31 Deelnemers - een paar opa's en oma's hadden hun kleinkinderen meegenomen - hadden zich verzameld voor de wandeling op deze mooie augustusmiddag.

Voordat het zover is heeft Harrij al heel wat werk verzet. In de Heemtuin liggen of staan de verschillende graan- en kruidensoorten klaar, al of niet in emmers. Zo heeft Harrij tijdens de wandeling zijn handen vrij om hier en daar een kruidje te plukken of aan te wijzen en de tijd om er iets over te vertellen. Daarvoor zou niet zo de gelegenheid zijn als de deelnemers hunne kroedwösj zelf bijeen moesten zeumeren.

gel genoemd.

Een mijt opzetten vraagt enige kennis. In een ronde vorm en hoe hoger des te breder in omtrek, tot ongeveer een meter hoogte en daarna weer taps tot een punt het dak (of pet) gevormd werd en verzwaard met een karrenreep. Om van de mijt af te komen werd de kersenladder gebruikt.

Het arenlezen werd in Brabant oogsten genoemd; het rapen van de verloren korenaren op het stoppeland. Het rapen van deze aren was vroeger alleen toegestaan aan de minst bedeeden en alleen nadat de akker leeg was.

Dat was voor hen één keer per jaar gratis brood. (Dit beschrijft Bernard van Dam).

Het dorsen met de klepel in de wintermaanden op de 'schuurnere' gebeurde vóór mijn tijd. In het najaar werd door een loonwerker ter plaatse het koren gedorst of door de boer opgehaald, om het thuis met de manege of rosmolen van het graan te ontdoen. Het stoppelveld werd dan onder geploegd. Of niet onder geploegd maar met spurrie ingezaaid en onder geëgd.

Geen kruid maar een zadelzwam!

Hieronder: Harrij's kruidenbank

Kroedwösjwandeling - op de voorgrond Rien de Groot uit Best

Zo komt het gezelschap dan na een weinig inspanning vereisende wandeling al luisterend, genietend en kuierend in de Heemtuin aan waar niet alleen al die kruiden maar ook de koffie met lekkere koeken van Els op ons lagen te wachten.

Een van de deelnemers was Rien de Groot, helemaal uit Best gekomen om aan deze vijfde kroedwösjwandeling op rij deel te nemen en ons te vertellen over de Sint Jantros die in de Brabantse Kempen wordt gemaakt in verband met het feest van Sint Jan op 24 juni. De Sint Jantros bestaat uit acht kruiden (acht is ook al een heilig getal en staat voor de eeuwigheid) die allemaal beginnen met als eerste letter de J.

Rien heeft ons nog per mail twee van zijn verhalen toegestuurd die zijn te vinden op de website www.bhic.nl/uden. Beide verhalen vindt u in dit herfstnummer nummer afgedrukt omdat ze ook zo mooi passen bij de activiteit van Natuurmonumenten i.s.m. de Stichting Historische Landbouw op 23 augustus jl. in het Absbroek.

Loopt u het ommetje Glana Nova en hebt u trek
in een lunch of een broodje – ook voor onderweg?

home-made

ga naar

like home

huïsgemaakt

als thuis

Geleenstraat 2 Munstergeleen, op de plaats waar rond 1850 al een lunchgelegenheid was

In de Meinweg (de foto's in deze kolom horen bij de volgende bladzijde)

Nieuwe donateurleden

In het lentenummer van Het Steenuiltje stond al een flinke lijst van nieuwe donateurleden. Toen hadden we nog niet het hele overzicht. De lijst wordt hieronder aangevuld. Wij heten eenieder van harte welkom.

Dhr. C.Prinsen Sittard

Mevr. Bertrand Schaap

Fam. Debats Sittard

Fam. Goessen Sittard

Fam. Beaujean Sittard

Fam. Delsing Sittard.

Fam. Dols Sittard

Mevr. Douven Sittard

Dhr. Duttman Sittard

Fam. Van Eysden Sittard

Fam. Frederix Munstergeleen

Fam. Hendriks Sittard

Fam. Kleijkers Sittard

Fam. Kruijen Sittard

Fam. De Rijk Sittard

Fam. Schmeitz Sittard

Fam. Smeets Sittard

Fam. Wijnen Hoensbroek.

Fam. Withaar Sittard

Fam. de Ruiter Susteren

Fam. Simons Sittard

Mw. M. Westhovens Spaubeek

Dhr. Van der Male Utrecht

Leut, kasteel

't Ritselt en ruist

Wind speelt zijn spel met droog blad

Herfst is in aantocht.

Grote bonte specht [zie voor de foto's in deze kolom de activiteiten op de volgende pagina]

Activiteitenprogramma herfst IVN Sittard-Geleen & IVN Munstergeleen

Zo. 20 september - Middagwandeling: Meinweg

De Meinweg is een zeer afwisselend gebied. De meeste ondergrond is zand. Maar droge en natte delen wisselen elkaar af. Ook is de begroeiing heel divers. Open stukken wisselen zich af met kleine en grotere bossen. Door deze variatie is een wisselende plantengroei ontstaan waar een groot aantal soorten van leven.

Een wandeling in dit gebied is een feest voor natuurliefhebbers.

Vertrek: 13.15 uur Geleen, P-terrein Glanerbrook
14.00 uur Rijstal Venhof, Venhof 2 Herkenbosch.

Begeleiding en info: Ria van Mourik en Frans Mutsaers, 046-4745894.

Zo. 4 oktober - Regiowandeling 4: Bijzondere bomen in Kasteelpark Leut (B)

Even over de Maas (tegenover Berg) ligt in de uiterwaarden tussen de dorpjes Meeswijk en Leut een fraai kasteel met een bewogen geschiedenis. Vanaf de Middeleeuwen was hier een waterburcht, bewoond door de 'heren van Leut', die een belangrijke rol speelden in de geschiedenis van de streek, Limburg en tot op nationaal niveau. Kenmerkend voor Maaslanders waren de kasteelheren eigenzinnig en vooruitstrevend. De bekendste is Burggraaf Charles Vilain XIII (1803-1878).

Kasteel Vilain XIII is naar deze liberaal-katholiek genoemd; hij ijverde voor vrijheid van pers, godsdienst, onderwijs en vereniging en was o.a. ambassadeur bij de Heilige Stoel, Minister van Buitenlandse Zaken en later Minister van Staat na de onafhankelijkheid van België. Hij liet een park in Engelse landschapsstijl aanleggen met moestuinen en fruitgaarden. En een lange 'berceau' van gevlochten haagbeuk, die leidt naar de rode beuken, die de burggraaf bij de geboorte van elk van zijn 7 dochters liet planten.

Het park bevat een monumentale rijkdom aan merkwaardige boomsoorten en is redelijk intact. Vermoedelijk nam Vilain XIII veel van de soorten mee van zijn buitenlandse reizen. Zeldzaam zijn bijv. de zomerlinde met het druivenblad, moseik en bastaardeik. Hij had een voorliefde voor de eik en hier was de omvangrijkste eikencollectie van België! Helaas hebben enkele bomen het loodje gelegd door storm, maar u kunt nog de imposante mammoetboom en libanonceder bewonderen.

Maar u ziet ook de ijskelder, en een unicum: een hoenderhok in de vorm van een Zwitsers chalet. Uw gids Gerrit Haak is contactpersoon van de Bomenstichting in onze regio (Sittard-Geleen e.o.). Zij richt zich vooral op promotie van bomen en m.n. behoud van de monumentale exemplaren.

In dit kasteelpark komen we daarvan voldoende voorbeelden tegen, waarbij we dan ook stilstaan. We volgen meest landwegen (vlak), maar zullen ook wel

een boom in de wei opzoeken, dus graag gepast schoeisel. Na afloop vormt het kasteel een romantische entourage voor een (aangeklede) kop koffie en/of Belgisch bier.

In de 19e eeuw ontstonden buitenhuizen en kasteelparken, waar bijzondere bomen een status-symbool vormden voor de eigenaar. Dit zijn nu een soort 'reservaten' voor monumentale bomen, overals (monumentale) stadsparken, zoals van Sittard. Het Engels park van Kasteel Vilain VIII te Leut, in de vallei aan de overzijde van de Maas, is daarvan een prachtig voorbeeld met tientallen zeer bijzondere bomen; het was de grootste eiken-verzameling in België. Vaak zijn het 'bomen met een verhaal', dat u dan ook te horen krijgt en we zullen langs de andere bezittingen van de graaf komen, en we volgen een stuk 'de moeder van Limburg', de Maas. Een afwisselende wandeling.

Vertrek: 09.00 uur: Geleen, P-terrein Glanerbrook

09.30 uur: Kerk van Leut, Sint Pieterstraat 81.

Begeleiding en info: IVN Land van Swentibold,
A. Duwel: 046-4853003

Za.24 oktober - Nacht van de nacht

Ook dit jaar gaan we weer een kijkje nemen naar de verlichting van onze omgeving. Uit veel onderzoek blijkt dat het kunstmatig verlichten van de omgeving veel invloed heeft op de dieren en mensen.

Bewust omgaan met verlichting en het zoeken naar alternatieven is dringend geboden.

Het terrein aan de voet van Sweikhuizen is heel geschikt om de nacht in meerdere facetten te ervaren. Voor degenen die deze nachtelijke activiteit nog niet kennen zal het een verrassing zijn om 'duisternis' en 'niet duisternis' te ervaren.

Angst om te verdwalen in deze omgeving hoeven we niet te hebben. Overal zullen we de weerschijn van grote lichtbronnen kunnen zien. Zij wijzen ons de richting naar de schaarse echte donkere stukjes landschap in onze omgeving.

Duisternis en stilte brengen ook rust. Daarom is deze wandeling geen tempotocht, maar een stukje ont-haasting.

Tijd: 19.30 uur

Vertrek: P-terrein Biesenhof Geleen

Begeleiding en info: : L. Vlieks, 046-4511554

Zo. 8 november - Ochtendwandeling: Korenwolf en Wintervogels op de Kollenberg

Tijdens deze wandeling gaan we op zoek naar de burchten van de Korenwolf, die in deze streek zijn uitgezet van 2002-2005.

Dankzij dit leefgebied waarin zaden/granen/grassen op de velden blijven staan zullen we ook veel vogelsoorten kunnen waarnemen die afkomen op al dat

lekkers. Omdat de muizen en andere diertjes er ook profijt van hebben komt hier de blauwe kiekendief overwinteren en zullen we ook de valk en buizerd kunnen tegenkomen. We laten ons verrassen! Zorg voor stevig schoeisel en vergeet de verrekijker niet.

Vertrek: Zijingang kerkhof Lahrstraat Sittard

Tijd: 10.00 uur

Begeleiding en info: Toos van der Vring tel 0617178209 en Marcella van Hoof

Do.19 november - Lezing G. Haak: Bijzondere bomen en hun verhaal

Voor velen is Gerrit geen onbekende. Zijn grote passies zijn bomen en fietsen. Hij reist de hele wereld af om fietsvakanties te houden. Van deze reizen brengt hij heel wat foto's mee met daarop bijzondere, grappige, rare of nuttige bomen. De gefotografeerde bomen hebben allemaal gemeen dat ze interessant zijn.

Of de gefotografeerde boom dicht bij ons of ergens in een ver land staat, Gerrit weet er altijd wel bijzonderheden over te vertellen. Ook deze avond zal hij ons met de nodige wetenswaardigheden weten te boeien.

20.00 uur: IVN Trefcentrum, Molenstraat 42 Geleen.
Info: Gerrit Haak, 046-8503969

Agenda IVN Regio Westelijke Mijnstreek

Zo. 13 december - Wandeling: Uitwaaien vanaf kasteel Wijnandsrade

Start van de wandeling voor de kerk bij de parkeerplaats aan de vijver. Rond de kerk en het kasteel is parkeergelegenheid.

We gaan op pad voor een wandeling van ongeveer 8 km. Hopelijk zitten de weergoden mee en kunnen we genieten van holle wegen met dassenburchten, mooie bossen en Limburgse vergezichten. We wandelen langs een kapelletje, enkele wegwijzen en sluiten af met een heuse Lindenallee (ooit was het de grootste lindeallee van Nederland).

We lopen veelal over onverharde wegen dus waterdichte schoenen zijn aan te raden.

Nadat we genoten hebben van al het moois dat Wijnandsrade te bieden heeft, geweldig kasteel, oude kerk en huizen, sluiten we af met een gezellig kopje Koffie.

09.15 uur: Geleen, P-terrein Glanerbrook

10.00 uur P-terrein tegenover Kasteel Wijnandsrade.
Begeleiding en info: Anita van der Loo, 046-4754266.

Wo.16 sep. Natuur-cultuurwandeling - IVN Stein

Di. 22 sep. Natuurvriendelijk tuinieren terugkom-les - IVN Stein

Zo. 4 okt. Inloopzondag afsluiting tuinseizoen - IVN Stein

Zo. 4 okt. Regiowandeling o.l.v. IVN Land van Swentibold/Born

Do. 11 okt. Wandeling langs de Worm - IVN Schinnen

Wo. 14 okt. Scharrelkids - IVN Stein

Do. 15 okt. Lezing Schermbloemigen - IVN Land van Swentibold

Zo. 18 okt. Paddenstoelenexcursie - IVN Spau-Beek

Wo. 21 okt. Natuur-cultuurwandeling - IVN Stein

Wo. 21 okt. Familieactiviteit - IVN Land van Swentibold

Za. 24 okt. Nacht van de Nacht - IVN Spau-Beek

Zo. 25 okt. Wandeling Eperheide - IVN Land van Swentibold

Za. 31 okt. Nacht van de nacht - IVN Land van Swentibold

Do. 5 nov. Lezing Spinnen en andere Kriebelbeestjes - IVN Land van Swentibold

Za. 7 nov. Natuurwerkdag - IVN Land van Swentibold

Zo. 8 nov. Thema-ochtend - IVN Spau-Beek

Wo. 11 nov. Scharrelkids - IVN Stein

Zo. 15 nov. Wandeling Wijlre / Gulpen - IVN Schinnen

Zo. 15 nov. Dagwandeling Eifel - IVN Spau-Beek

Wo. 18 nov. Natuur-cultuurwandeling - IVN Stein

Do. 26 nov. Lezing Groene Brigade - IVN Land van Swentibold

Zo. 13 dec. Lezing Zuid-India - IVN Spau-Beek

Wo. 16 dec. Natuur-cultuurwandeling - IVN Stein

Za. 19 dec. Kerstviering - IVN Stein

Za. 19 dec. Kerstviering - IVN Schinnen

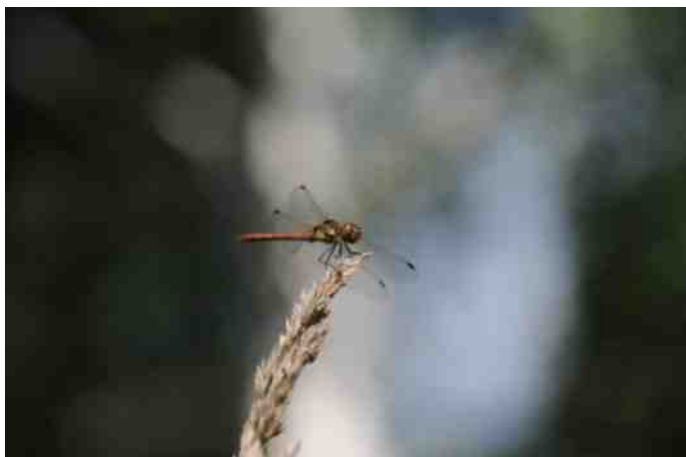
Di. 29 dec. Oudejaars activiteit - IVN Land van Swentibold

**Luxe bakkerij
Bie Christel**

Peterstraat 29
Munstergeleen

046 4580043

Twee neefjes

Zondag 5 juli Insectenexcursie

Het was een heerlijke zonnige en warme ochtend. Ideaal voor het zoeken naar insecten. Jammer genoeg was de voorgaande periode heel erg draag. Dat, samen met de wind, beperkten het aantal soorten dat te vinden was.

Het was wel ideaal voor de sprinkhanen. Er waren mooie exemplaren met blauwe vleugels te zien. Zo dicht bij het water vlogen enkele juffers en libellen. Op de braamstruiken zaten nog verschillende insecten, vlinders met name.

Ondanks het kleine aantal soorten was het voor ons drieën de moeite waard om door het gebied te struinen en de kleine wonderen van de natuur te bekijken.

De familie van de kraaiachtigen kent in Nederland verschillende vertegenwoordigers.

In dit herfstnummer eventjes aandacht voor twee ‘-brutale’ soorten uit die familie. Maar eerst een klein overzicht van de rest in deze familie. Als meest bekende soorten kennen we:

Pica:	Ekster (<i>Pica pica</i>)
Corvus:	Kauw (<i>Corvus monedula</i>)
	Zwarte kraai (<i>Corvus corone</i>)
	Bonte kraai (<i>Corvus cornix</i>)
	Roek (<i>Corvus frugilegus</i>)
	Raaf (<i>Corvus corax</i>)
Garrulus:	Vlaamse gaai (<i>Garrulus glandarius</i>)

Kauwtjes zijn populaire vogeltjes. Voor een groep mensen. Maar voor anderen is het ongedierte. Jonge kauwtjes worden gemakkelijk handtam en worden dan gehouden als huisdier. Hiervoor zijn ze echter niet geschikt, zeker als ze groter worden leveren ze problemen op. Bovendien is het houden van kauwtjes verboden. Kauwen eten vrijwel alles wat ze kunnen vinden. Ze zijn de enige zwarte vogels met een grijs achterhoofd en nek. De kauw komt in heel Europa voor, in steden, op akkers en in bossen.

Eksters zijn in hun jeugd groepsdieren. Ze opereren als jeugdbendes. Dat maakt ze vaak niet geliefd.

Eksters eten wat ze maar kunnen vinden: het grootste deel van hun menu bestaat uit emelten, torretjes en kevers, regenwormen en menselijk afval als patat en brood. Vooral in het broedseizoen, wanneer de eksters zelf jongen hebben, vullen ze dit menu aan met eitjes en soms jonge vogels.

Monumentale esdoorn in het kasteelpark Elsloo

Voor groente + fruit naar Elly Hermans, Dorpstraat 62, Broeksittard op vrijdag van 09.00-15.00 uur, als u geen tijd hebt om naar de markt te komen.

hond, kat, knaagdier, vogel, vis; Steenweg 47 Sittard; 046 4007750 - Diepvriesvoer: Naturis, Carnivest, Ropadog, Farmfood

Bestuur

Pierre Wijnen, voorzitter;
Prevotlaan 17
6132 BM Sittard.
046 4518149; pierrewijnen2@gmail.com

Hub Mulders, vice-voorzitter
Meishagerstraat 10
6151 BZ Munstergeleen
046 4514399; h.mulders7@kpnplanet.nl

Ben Bongers, secretaris
Parallelweg 2a
6136 AN Sittard
046 4522685; b.j.j.m.bongers@home.nl

Harrij Gijsen, 2de secretaris
Meishagerstraat 1
6151 BZ Munstergeleen
046 4514594

Theo Lemmens, penningmeester
Prevotlaan 4
6132 BM Sittard
046 4514530; tjmhlemmens@gmail.com

Bestuursleden & schoolwerkgroep:
Els Rongen
Koperslagerstraat 1
6151 DK Munstergeleen
046 4514318'; rongen4@kpnplanet.nl

Toos van der Vring
Rietveldstraat 9
6132 SB Sittard
046 4511905; toosdekruijff@gmail.com

Bankrekening (t.n.v. IVN Munstergeleen)
NL80RABO0135007968

Plusactie

127,- euro heeft de Plusactie opgeleverd die duurde van mei tot halverwege juli. Onze dank aan de organisatoren en aan allen die hebben bijgedragen tot dit mooie resultaat.

Meewerken aan Het Steenuiltje

Elk nummer vraagt veel werk. U kunt dat werk verlichten door uw schriftelijke bijdrage, foto's of door zitting te nemen in de redactie die we voeren samen met de redactie vn Bladgroen, IVN Sittard-Geleen. Interesse? Bel: 046 4522685 of mail: b.j.j.m.bongers@home.nl.

Lunchcafé Jots ook voor broodjes en koffie; Geleenstraat 2

De scharrelslagerij van Munstergeleen, Houbeneindstraat 1

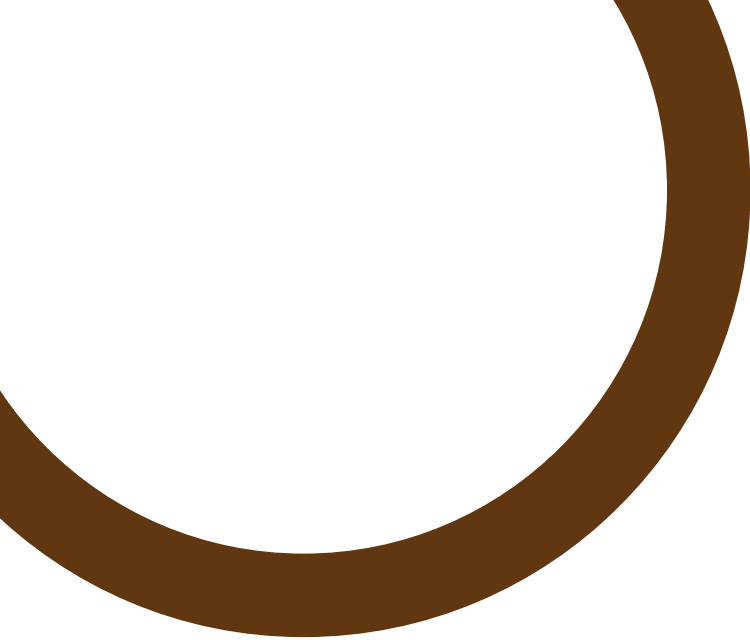
EEN KLEINE GREEP UIT ONZE ENORME COLLECTIE

Naast de enorme collectie van ca. 200 modellen berg-/wandelschoenen, vindt u bij ons natuurlijk ook alles op het gebied van wind- en waterdichte ademende kleding, trekkingkleding, lichtgewicht kamperen, rugzakken en slaapzakken.

Molenstraat 10 | 6141 BH Limbricht | Tel. 046 4583934 | www.mulders-bergsport.nl

Monumentaal maar dood - en leven voor 114 paddestoelsoorten (beuken in kasteelpark Elsloo).

Linkerkolom: Heemtuin 06-09-2015; Hieronder: Rijk, historische groentetuin (29-08-2015) - foto's van Betty Dijkstra & Christina Claessen

